

2. kolokvij iz Fizike

Geologija, Materiali in metalurgija (Univ.), Geotehnologija in rudarstvo (I. st.)

18. 1. 2008

1. Utež mase 1 kg uporabimo pri meritvi nihajnega časa matematičnega nihala in nihala na vzmet s konstanto $k = 15 \text{ N/m}$. Dolžino vrvice matematičnega nihala določimo tako, da sta frekvenci nihanja na Zemlji enaki, nato pa se z nihaloma odpravimo na Mesec.

- Koliko znaša razmerje med težnostnim pospeškom na Mesecu in na Zemlji?
- Za koliko se razlikujeta nihajna časa obeh nihal na Mesecu?
- Kako dolga bi morala biti vrstica, da bi bila nihajna časa obeh nihal na Mesecu enaka?

Gravitacijska konstanta znaša $\kappa = 6.67 \times 10^{-11} \text{ m}^3\text{kg}^{-1}\text{s}^{-2}$, Mesec ima maso $7.36 \times 10^{22} \text{ kg}$ in polmer 1740 km.

2. Na dno jezera je privezana boja radija 20 cm. Boja miruje, njen vrh pa je na globini 7 m pod gladino. Notranji del boje radija 10 cm je napolnjen z zrakom gostote 1.29 kg/m^3 , zunanji del pa je iz plastike gostote 900 kg/m^3 . Gostota vode je 1000 kg/m^3 .

- S kolikšno silo je vrv, s katero je boja privezana, napeta v navpični smeri?
- Vrv, s katero je boja privezana, se nenadoma strga. Oceni čas, v katerem boja priplava do površja. Za koeficient upora ob obtekanja krogle privzemi vrednost 0.5, za viskoznost vode pa $10^{-3} \text{ kg m}^{-1}\text{s}^{-1}$. Napotek: za oceno smeš zanemariti pospeševanje boje in privzeti, da se od trenutka, ko se vrv strga, do takrat, ko doseže površje, giblje s konstantno hitrostjo.

3. Valj premera $2R = 20 \text{ cm}$ in mase 50 kg je vrtljiv okoli navpične fiksne osi, nanj pa navijemo struno premera 1 mm. Valj želimo zavrteti, tako da povlečemo struno, ki se zato odvijje z valja. Konec strune je na valj dobro pritrjen in ne drsi. Meja natezne trdnosti za struno je $1.2 \times 10^5 \text{ Pa}$, vztrajnostni moment valja pa $\frac{1}{2}mR^2$.

- Kolikšno *največjo* vrtilno količino valja lahko dosežemo, če struno 3 sekunde vlečemo s konstantno silo?

Namig: največja dovoljena sila, da se struna ne strga.

- Valj ovijemo s 5 metrov dolgo struno in z enako silo vlečemo, dokler se struna povsem ne odvijje. Koliko je takrat kotna hitrost valja?

Namig: čas vlečenja dobimo iz kota, ki ga opiše valj med enakomernim pospeševanjem.

